

Evlilik Çatışma Alanları İndeksi ve Çatışma Çözme Stilleri Envanteri'nin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları

Development of Marital Conflict Areas Index and the Conflict Styles Inventory: Reliability and Validity Studies

© Nurten Karacan Özdemir¹, © Cemre Erten Tatlı², © Yaşar Özbay²,
© Ufuk Akbaş², © Zeynep Hatipoğlu-Sümer³, © Nazlı Büşra Akçabozan Kayabol⁴,
© Pınar Çağ⁵, © Gökçen Aydın², © Esra Eker Durmuş²

¹Hacettepe Üniversitesi, Ankara

²Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Gaziantep

³Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara

⁴Bahçeşehir Üniversitesi, İstanbul

⁵Başkent Üniversitesi, Ankara

ÖZ

Bu çalışmanın amacı çiftlerin evlilik ilişkilerinde yaşadıkları olası çatışma alanlarını belirlemeye yönelik Çatışma Alanları İndeksi'nin (ÇAI) ve bu çatışmaları nasıl ele aldıklarını değerlendirmeye yönelik Çatışma Stilleri Envanteri'nin (ÇSE) geliştirilmesidir. Ölçme araçlarının açılımları (N=374) ve doğrulayıcı (N=152) faktör analizi ile test-tekrar test güvenilirliği (N=49) incelemeleri toplam 575 kişiden elde edilen veriler üzerinden incelenmiştir. ÇAI'nin yapı geçerliğini incelemek için temel bileşenler analizinden yararlanılmış ve 15 farklı çatışma alanına yönelik sıklık puanı veren tek bir bileşen elde edilmiştir. Ölçüt bağıntılı geçerlik çalışmaları kapsamında ÇAI'nin, İlişki Değerlendirme Ölçeği ile ($r=-.72$) ve ilişkiden duyulan memnuniyet düzeyi ile ($r=-.67$) kavramsal olarak kabul edilebilir ilişkiler gösterdiği belirlenmiştir. ÇAI'nin iç tutarlılık katsayısı $\alpha=.91$ 'dir. ÇSE'nin yapı geçerliği Açılımları Faktör Analizi ile incelenmiş ve yıkıcı, pasif ve aktif çatışma çözme stilleri olarak adlandırılan üç faktörlü bir yapı elde edilmiştir. ÇSE'nin ölçüt bağıntılı geçerlik çalışmaları kapsamında ÇAI puanları ile yıkıcı ($\rho=.14$) ve pasif ($\rho=.18$) çatışma çözme stilleri ile arasında anlamlı ve pozitif, aktif çatışma çözme stili ile anlamlı ve negatif yönde ($\rho=-.42$) korelasyonlar bulunmuştur. Ayrıca, İDÖ puanları ile ise yıkıcı ($r=-.15$) ve pasif ($r=-.12$) çatışma çözme stilleri arasında anlamlı ve negatif yönde ($r=-.42$), aktif çatışma çözme stili ile anlamlı ve pozitif yönde ($r=.50$) korelasyonlar elde edilmiştir. Yıkıcı, pasif ve aktif çatışma çözme stili şeklinde adlandırılan faktörlerdeki maddelerin iç tutarlılık katsayıları $\alpha=.88$, $\alpha=.87$ ve $\alpha=.87$ 'dir. ÇSE'nin 14 gün aralığı uygulanması sonucunda elde edilen veriler arasındaki korelasyon katsayıları ise yıkıcı, pasif ve aktif çatışma çözme stili için sırasıyla $\rho=.94$, $\rho=.91$ ve $\rho=.83$ 'dir. Elde edilen bu sonuçlar, ÇAI ve ÇSE'nin evli bireylerin çatışma alanlarını ve çatışma çözme stillerini değerlendirmede kullanılacak yeterli psikometrik özelliklere sahip olduklarını göstermiştir.

Anahtar sözcükler: Çatışma alanları, çatışma çözme biçimleri, evlilik ilişkisi, ölçek geliştirme

ABSTRACT

The purpose of this study is to develop the Conflict Areas Index (CAI) to identify possible conflict areas that couples experience in their marriages and to develop the Conflict Styles Inventory (CSI) to assess how they deal with these conflicts. Exploratory (N=374) and confirmatory (N=152) factor analysis and test-retest (N=49) examinations were conducted with a sample of 575 married individuals in total. For the first scale, principal component analysis (PCA) was used to examine the construct validity of the CAI. According to the results, a single component giving frequency values for 15 different conflict areas was identified. In the criterion-related validity studies, the scale had a significant, negative, and strong correlation with the Relationship Assessment Scale (RAS) ($r=-.72$) and the level of satisfaction with the relationship ($r=-.67$). The Cronbach's alpha coefficient was found as .91. For the second scale, the construct validity of the CSI was examined using Exploratory Factor Analysis. The results revealed a three-dimensional structure named destructive, passive, and active conflict resolution styles. In the criterion-related validity studies, it was found significant and positive correlations between destructive ($r=.14$) and passive ($r=.18$) conflict resolution styles with CAI scores and a significant and negative correlation between active resolution style with CAI scores. In addition, there were significant and negative correlations between destructive ($r=-.15$) and passive ($r=-.12$) conflict resolution styles with the RAS scores and a significant and positive correlation between active conflict resolution style with the RAS scores. The Cronbach's alpha coefficients were .88, .87, and .87 for destructive, passive, and active conflict resolution styles, respectively. The correlation values between the scores of the CSI within a 14-day time interval were $\rho=.94$, $\rho=.91$, and $\rho=.83$ for destructive, passive, and active conflict resolution styles, respectively. These results indicated that CAI and CSI have sufficient psychometric properties that can be used to assess conflict areas and conflict resolution styles of married individuals.

Keywords: Conflict areas, conflict resolution styles, marital relationship, scale development

Giriş

Evlilik, bireye yakınlık ve destek sağlayan, bireyin yaşam doyumunu arttıran, aileyi oluşturan, bir arada tutan ve toplumun temelini oluşturarak toplum sağlığına katkı sağlayan önemli bir sosyal kurum olarak tanımlanmaktadır (Hayward ve Zhang 2006, Canel 2013). Bireyler kaliteli bir evlilik ilişkisi sürdürme çabası ve isteği içerisinde. Evlilik doyumunun belirleyicileri incelendiğinde, eşler arasında yaşanan çatışmaların sıklığının, çatışma alanlarının ve çatışma ile başa çıkma davranışlarının önemli yordayıcılar olarak ifade edildiği ve uzun yıllardır araştırıldığı görülmektedir (Raush ve ark. 1974, Wheeler ve ark. 2010, Kağnıcı ve Soylu 2015, Akgün ve Ünal 2022).

Çatışma, evlilik ilişkilerinin kaçınılmaz bir gerçeğidir (Canary 2003). Eşler arasındaki çeşitli farklılıklardan kaynaklanan uyumsuzluk olarak tanımlanan çatışma, farklı konular hakkında ve farklı sıklık düzeylerinde yaşanabilmektedir (Mackey ve ark. 2000). Evlilik ilişkisinde çatışma yaşanan alanlar oldukça çeşitlilik göstermektedir. Örneğin, eşler arasındaki çatışma konuları algılanan eşitsizlik, güç, aldatma, arkadaşlık ilişkileri, alkol ve madde kullanımı, ev içi sorumlulukların paylaşımı, kıskançlık, ekonomik konular, çocuklarla ilgili sorumluluklar, cinsellik, kök aile ve akrabalar ile ilişkiler gibi birçok alanı kapsamaktadır (Fincham 2003, ShROUT ve ark. 2019). Farklı alanlarda yaşanan bu çatışmaların evlilik ilişkisindeki en istenmedik sonuç olarak görülen boşanmalara sebep olabileceği bilinmektedir. Örneğin, Türkiye Boşanma Nedenleri Araştırması'na (Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı 2014) göre, boşanma sebepleri arasında yakın çevrenin evliliğe müdahalesi (%40), duygusal ilişki (%38), ekonomik sorunlar ve şiddet (%34), yaşam tarzı (%25) veya yaşam değerleri (%20), ev içi görev ve sorumlulukları yerine getirmeme (%29) veya çocuk bakımıyla yeteri kadar ilgilenmeme (%18) gibi çeşitli çatışma alanları yer almaktadır. Her bir alanda yaşanan çatışmanın sıklığı ve yoğunluğunun bireylerin evlilik doyumunu düşürdüğü ve bu durumun çiftlerin boşanma olasılığını arttırdığı bilinmektedir (Bradbury ve Karney 1997, Chapin ve ark. 2001). Evlilik çatışmasının zihinsel, fiziksel ve aile sağlığı üzerinde etkilerinden söz edilmektedir. Evli bireyler evli olmayanlara göre ortalama olarak daha sağlıklı olsalar da, evlilik çatışmasının depresyon, kaygı bozuklukları (Gladding 2017), kanser, kalp hastalığı ve kronik ağrı gibi belirli hastalıklarla ilişkili olduğu vurgulanmıştır (Fincham 2003).

İlgili uluslararası alanyazın incelendiğinde, evlilikte çatışma alanlarını belirlemeye yönelik çeşitli ölçme araçları olduğu görülmektedir. Değişim Alanları Anketleri (Weiss ve Birchler 1975, Margolin ve ark. 1983), Kapsamlı Değişim Alanları Anketi (Mead ve Vatcher 1985) ve Evlilik Karşılaştırma Seviyesi Endeksi (Sabatelli 1984) gibi ölçme araçları evlilikteki olası çatışma alanlarını ve bireylerin evlilik ilişkilerinde değişim beklentisinde oldukları alanları belirlemeye yönelik kullanılmaktadır. Benzer olarak, Evlilik Sorunları Anketi (Douglass ve Douglass 1995), bireylerin evliliklerinde çatışma yaşamalarına neden olabilecek olası problem alanlarını belirlemek üzere psikolojik danışma sürecinde değerlendirme amacıyla da kullanılabilir. Türkiye'de ise evlilikte çatışma konularının belirlenmesine yönelik Hatipoğlu (1993) tarafından geliştirilen Evlilik Yaşamı Anketi eşler arasındaki çatışmanın yaygınlığını ve sıklığını belirlemek amacıyla kullanılabilir.

Evlilik ilişkisinde çatışmanın varlığı kadar önemli olan bir diğer konu da bu çatışmaların nasıl yönetildiğidir. Alanyazındaki araştırmalar, ilişkide doyumu yordayan etkenin sadece çatışmanın varlığı, hangi alanda çatışma yaşandığı ya da yoğunluğunun ne olduğu ile ilgili olmadığını ortaya koymaktadır (Kamp Dush ve Taylor 2012). Evlilik ilişkisinde çatışmaların çözümünde eşlerin çatışmayı ele almak için hangi baş etme/çözme stratejilerini kullandığı da bu alandaki çalışmalar açısından göz ardı edilmemesi gereken önemli bir husus olarak ortaya çıkmaktadır (McNulty ve Russell 2010, Scheeren ve ark. 2014). Bireyin çatışma esnasında tekrarlayan bir şekilde kullandığı örüntü olarak tanımlanan çatışmayı ele alma stratejileri, temelde yıkıcı ve yapıcı olmak üzere kategorize edilmektedir (Deutch 1973). Çatışmalarda daha duyarlı, işbirlikçi çözüm yollarını seçme ve yapıcı mesajlar verme eğilimi (Canary ve ark. 1995) yapıcı stratejileri ifade etmektedir. Her tür saldırganlığı içeren olumsuz çatışma çözme yollarının kullanılması, çatışmanın her iki taraf için de yıkıcı olmasına neden olmakta (Johnson ve Johnson 2000) ve yıkıcı stratejiler olarak sınıflandırılmaktadır. Uluslararası alanyazında çatışma çözme stillerine yönelik yaygın olarak kullanılan sınıflamalardan bir tanesi de çatışma çözüme beş tür davranışa işaret etmektedir. Bunlar: zorlama, işbirliği yapma, uzlaşma, kaçınma ve uyma davranışlarıdır (Thomas ve Kilman 1974, Schmidt ve Thomas 1976, Rahim 1983). Zorlama, isteklerini kabul ettirmek için diğeri üzerinde güç kullanılması ve diğerrinin baskı altına alınmasıdır. İşbirliği, adil bir çözüme ulaşmak için gösterilen çabayı ifade eder. Uzlaşmada taraflar kendi isteklerinin bir kısmından vazgeçerek orta yolu bulmaya çalışmaktadırlar. Kaçınma, genellikle çözüm arayışında olmamayı ve çatışmayı görmezden gelmeyi (Boardman ve Horowitz 1994), uyma ise karşı tarafın isteklerine göre çözüm yolu bulmayı içermektedir (Johnson ve Johnson 1994). Ayrıca kişilerin kendi elde edecekleri sonuçla veya çatışmanın tarafı olan diğer bireyin elde edeceği sonuçla ilgilenmelerine göre belirlenen iki boyutlu çatışma modeli de önerilmiştir (Blake ve Mouton 1964). Benzer bir şekilde, Vuchinich (1987) itaat, uzlaşma, sonraya bırakma ya da geri çekilme; Greef ve Bruyne (2000) rekabet,

birlikte çalışma, uzlaşma, kaçınma ve yer sağlama sınıflandırmalarını kullanmışlardır. Farklı sınıflamalarda ise; otorite, kontrol, baskı ve manipülasyon (Bell ve ark. 1982); problem çözme, ikna etme, pazarlık yapma ve politik davranma (Sheth 1974) gibi stillerin yer aldığı görülmektedir. Genel olarak etkili olmayan stratejiler olarak kabul edilen zorlama, kaçınma ve uyma davranışlarının çatışma sırasında sergilenmesi durumunda, çatışma sonucunda çiftlerden en az biri ilişkisinden doyum sağlayamamakta ve olumsuz duygular yaşamakta; yapıcı stratejiler olarak görülen uzlaşma ve işbirliği davranışıyla ele alınan çatışmalar sonucunda ise çiftler olumlu duygular yaşamaktadır (Greeff ve De Bruyne 2000). Çatışma çözmede yıkıcı davranışları sergileyen bireylerin evliliklerinin, daha olumlu çatışma stillerine sahip bireylere göre daha fazla boşanma ile sonuçlandığı da bilinmektedir (Gottman 1993). Bu durum, Türkiye’de evli bireylerle yapılan sınırlı sayıdaki çalışmalarla da desteklenmektedir (Uğurlu 2003, Curun 2006, Soylu ve Kağnıcı 2015, Ünal ve Akgün 2022,). Bu bağlamda, çatışmanın varlığı ve çatışma yaşanan alanların tespiti kadar, çatışmaların çiftler tarafından nasıl ele alındığının değerlendirilmesi de önemli hale gelmektedir.

Alanyazında evlilik ilişkilerinde çatışma çözme stillerini değerlendirmeye yönelik geliştirmiş olan çeşitli ölçme araçları bulunmaktadır. İlk olarak, ilgili alanyazında oldukça sık kullanılan bir ölçek olarak Rahim Örgütsel Çatışma Ölçeği (Rahim 1983) ele alınabilir. Ölçek, örgütlerde çatışma çözme biçimlerini değerlendirmek üzere geliştirilmiş olsa da romantik ilişkilerde ve evlilik ilişkisinde çiftlerin zorlama, işbirliği yapma, uzlaşma, kaçınma ve uyma olmak üzere beş stile yönelik çatışma çözme biçimlerini değerlendirmek üzere de kullanılmıştır. Ölçek 28 maddeden oluşmaktadır ve beş dereceli Likert tipindedir. Ölçeğin Türk kültürüne uyarlaması Gümüşeli (1994) tarafından yapılmıştır. Bir diğer ölçek, sorun yaşayan çiftlerin içinde buldukları sıkıntılar karşısında gösterdikleri tepkilerin çiftlerdeki etkilerini inceleyebilmek için geliştirilmiş olan İkili İlişkilerde Çatışma Çözme Tepkileri Ölçeğidir (İİÇÇTÖ) (Rusbult ve ark. 1991). Yirmi dört maddeden oluşan ölçek daha sonra Kilpatrick ve arkadaşları (2002) tarafından 16 madde olarak düzenlenmiştir. Ölçek dokuz dereceli Likert tipindedir ve Taluy (2018) tarafından Türk kültürüne uyarlanmıştır. Benzer şekilde, çiftlerin çatışma çözme biçimlerini değerlendirmek üzere geliştirilmiş olan Çatışma Çözme Stratejileri Ölçeği (Kurdek 1994) 16 maddeden oluşan beş dereceli Likert tipi bir ölçektir. Ölçek, pozitif problem çözme, çatışma ile ilgilenme, geri çekilme ve uyma olmak üzere dört farklı stratejiye yönelik alt ölçekten oluşmaktadır. Ölçek Dost Gözkan (2017) tarafından Türk kültürüne uyarlanmış olup aynı çalışmada ergenlerin anne, baba ve arkadaşları ile olan ilişkilerindeki çatışma çözme stillerini değerlendirmek üzere kullanıldığı görülmektedir. Gerhard ve Schneewind (2002) tarafından geliştirilmiş Çift Çatışma Çözme Biçimi Ölçeği, yapıcı çatışma çözme stratejilerini değerlendiren pozitif çatışma çözme stili ve çatışmaları sonlandırmak için faydasız girişimleri içeren işlevsel olmayan çatışma çözme stili olmak üzere iki alt ölçekten oluşmaktadır. Her bir alt ölçek üç maddeden oluşmakta ve dört dereceli Likert tipi derecelendirme ile yanıtlanmaktadır. Ölçeğin Türkçe uyarlaması bulunmamaktadır. Yakın ilişkilerde çiftlerin yaşadıkları çatışmaları yönetmek için sıklıkla başvurdukları taktiklerin sıklığı ve biçimini değerlendirmek üzere geliştirilen Çatışma Taktikleri Ölçeği (Straus ve ark 1996), klinik ve klinik olmayan farklı gruplarda kullanımına yönelik gözden geçirilerek revize edilmiştir (Chapman ve Gillespie, 2019). Türkiye örneğinde, Tezer (1994) tarafından geliştirilen İkili Çatışmalar Ölçeği, beş maddeden oluşmakta ve çatışmaların sıklığı ile çatışmaların yarattığı gerginliğin derecelendirilmesini kapsamaktadır. Benzer şekilde, evli çiftlerin çatışma çözme biçimlerini değerlendirmek üzere Özen (2006) tarafından geliştirilmiş bir başka ölçekte, pozitif ve negatif çatışma çözme biçimleri, itaat ve geri çekilme olmak üzere dört boyut yer almaktadır. 25 maddeden oluşan altı dereceli Likert tipi ölçek, geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olarak rapor edilmiştir. Her ne kadar hem ulusal hem de uluslararası alanyazında evlilikteki çatışma alanlarını ve çatışma çözme stillerini belirlemeye yönelik çeşitli ölçme araçları olsa da mevcut olanların geliştirilme zamanlarının da dikkate alınması gerekmektedir. Teknoloji, bilgi birikimi, değerlerdeki değişimler gibi gelişim ve değişimleri barındıran içinde bulunduğumuz yüzyılda evliliğe özgü çatışma alanlarının da değişebileceği göz önünde bulundurularak daha güncel ve pratik ölçme araçlarına ihtiyaç duyulduğu söylenebilir.

Ayrıca, evlilik sürecinin kültürel bağlamı ve bu doğrultuda evlilikteki olası çatışma kaynaklarında kültürler arası farkların olabilmesi (Henrich ve ark. 2010, Dillon ve ark. 2015) bu konuda güncel, özgün ve kültüre özgü bir ölçme aracına ihtiyaç olduğuna işaret etmektedir. Benzer şekilde, hedef kitlesi açısından evli bireylere yönelik olan ve evlilikteki olası çatışmaların nasıl ele alındığına yönelik maddeler üzerinden çatışma çözme biçimlerinin değerlendirildiği ölçme araçlarına ihtiyaç olduğu görülmektedir. Bu bağlamda bu çalışmanın alanyazına pek çok açıdan katkı sağlayacağı söylenebilir. Öncelikle, evliliklerdeki çatışma alanlarını ve evli bireylerin evlilikteki çatışma çözme biçimlerini değerlendirmeye yönelik Türk kültürüne uygun iki farklı ölçme aracı ilgili alanyazına kazandırılacaktır. Ayrıca, Türkiye’de boşanma oranlarının giderek yükseldiği (TUIK 2021) göz önünde bulundurulduğunda geliştirilen bu ölçme araçlarının yukarıda değinilen eksikliklerin giderilerek evli bireylerin çatışma alanları ve çatışma çözme stillerini değerlendirmek açısından alandaki önemli bir ihtiyacı karşılayacağı söylenebilir. Öte yandan, artan boşanma oranına rağmen boşanma evresindeki çiftlerin yardım arama davranışlarının düşük olması (Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı 2011) bulgularından yola çıkarak, bu çalışmada

geliştirilen ölçme araçlarının, evlilikleri güçlendirmeye yönelik kendi kendine yardım sürecini destekleyen çalışmalarda da kullanılabileceği düşünülmektedir.

Yöntem

Bu çalışma kapsamında, evlilik ilişkilerinde yaşanan olası çatışma alanlarını ve çatışmaları çözmeye stillerini belirlemeye yönelik iki farklı ölçek geliştirilmesi amaçlanmıştır.

Katılımcılar

Araştırmanın farklı aşamalarında farklı çalışma gruplarına yer verilmiştir. Birinci aşamada, Çatışma Alanları İndeksi'nin ve Çatışma Stilleri Envanteri'nin faktör yapısının keşfedilmesine yönelik farklı illerde ikamet eden ve farklı meslek gruplarından 303'ü kadın (%81.0), 71'i (%19) erkek olmak üzere toplam 374 kişiye ulaşılmıştır. Yaşları 21-66 (35.77±8.35), evlilik süreleri 1-44 (10.93±8.64) yıl arasında değişen katılımcılardan 33'ü (%8.8) düşük, 312'si (%83.4) orta, 29'u (%7.8) yüksek gelir düzeyine sahip olduğunu belirtmiştir. 88 katılımcı (%23.5) çocuk sahibi değil iken, 275 katılımcının (%73.6) 1-3; 11 katılımcının (%2.7) ise dört ve daha fazla sayıda çocuğu bulunmaktadır. Ölçüt bağımlı geçerlik incelemesi de bu aşamadaki katılımcılarla gerçekleştirilmiştir. İkinci aşamada, ÇSE için AFA ile keşfedilen modelin yeni bir örneklemeden elde edilecek verilere ne derece uyum gösterdiği doğrulayıcı faktör analizi (DFA) ile incelenmiştir. Bu aşamada DFA, 75'i (%49.3) kadın 69'u (%45.4) erkek ve sekizi (%5.3) cinsiyetini belirtmeyen toplam 152 kişiden elde edilen veriler üzerinden gerçekleştirilmiştir. Bu gruptaki katılımcıların yaşları 22 - 78 arasında (39.87±10.93), evlilik süreleri ise 1 - 55 yıl arasında (13.31±11.65) değişmektedir. 24 katılımcı (%15.8) çocuk sahibi değil iken, 105 katılımcının (%69.1) 1-3; 15 katılımcının (%10.1) ise dört ve daha fazla sayıda çocuğu bulunmaktadır. Çocuk sayısını belirtmeyen kişi sayısı sekizdir (%5.3). Üçüncü aşamada, ÇSE'nin tekrar test güvenilirliği 14 gün ara ile 49 (36 kadın, 13 erkek) kişiden oluşan katılımcı grubundan elde edilen veriler ile sağlanmıştır. Yaşları 25-57, evlilik süreleri 1-30 yıl arasında değişen katılımcılardan 43'ü orta, 3'ü düşük ve 3'ü yüksek gelir düzeyine sahip olduğunu belirtmiştir.

Ölçme Araçları

Kişisel Bilgi Formu

Çalışma kapsamında araştırmacılar tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Bu formda katılımcılardan cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, meslek, yaşadıkları şehir, evlilik yılı, çocuk sayısı, ilişkiden duyulan memnuniyet düzeyi gibi sosyo-demografik bilgilere yanıt vermeleri istenmiştir.

Çatışma Alanları İndeksi (ÇAI)

Evlilikte yaşanabilecek çatışma alanlarını belirleme amacı ile geliştirilen bir araçtır. Ölçeğin geliştirilme aşamasında evlilikte çatışma alanlarıyla ilgili alanyazın taranmış, konuyla ilgili mevcut ölçme araçları incelenmiş ve bunlar doğrultusunda oluşturulan açık uçlu sorular yoluyla gönüllü 27 evli birey ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Görüşme deşifreleri gerçekleştirildikten sonra hem ilgili alanyazın (Hatipoğlu 1993, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı 2014, Shrout ve ark. 2019) hem de katılımcıların ifadeleri doğrultusunda madde havuzu oluşturulmuştur. Madde havuzlarındaki ifadeler araştırma ekibindeki araştırmacılar tarafından bireysel olarak ve küçük gruplara ayrılarak incelenmiş, ardından tüm araştırma ekibinin katıldığı paneller düzenlenerek tartışılmıştır. Bu çalışmalar sonucunda çocuklar, maddi konular, yakın akrabalarla ilişkiler, eğitim ve kendini geliştirme gibi 15 farklı olası çatışma alanı tespit edilmiştir. Maddelerin kapsam, dil ve ölçme değerlendirme ilkelerine uygunluğu aile ve evlilik danışmanlığı ve ölçme ve değerlendirme alanlarında çalışan toplam yedi alan uzmanı tarafından gözden geçirilmiştir. Önerilen düzenlemelerin ardından maddelerin katılımcılar tarafından anlaşılabilirliğinin değerlendirilmesi için beş evli birey ile pilot bir uygulama gerçekleştirilmiştir. Maddelerin anlaşılabilirliğinden emin olunduktan sonra veri toplama aşamasına geçilmiştir. Katılımcılardan son altı ayda bu alanlarda yaşadıkları çatışma sıklıklarını "1=Hiçbir zaman çatışma yaşamayız", "5= Her zaman çatışma yaşarız" aralığında puanlamaları istenmektedir. Buna göre, araçtan alınabilecek en düşük puan 15, en yüksek puan ise 75'tir.

Çatışma Stilleri Envanteri (ÇSE)

Araştırma sürecinde geliştirilen diğer ölçme aracı olan ÇSE'nin madde havuzunu oluşturma amacıyla benzer bir süreç izlenmiştir. Öncelikle çatışma stilleri ile ilgili alanyazından taranmış, konuyla ilgili mevcut ölçme araçları incelenmiş ve bunlar doğrultusunda oluşturulan açık uçlu sorular yoluyla gönüllü beş evli birey ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Sonrasında hem ilgili alanyazın hem de görüşme sonuçlarından yararlanılarak 50 maddelik bir havuz oluşturulmuştur. Bu maddeler hem tek tek araştırmacılar tarafından hem

de küçük gruplar olarak incelenmiş, son olarak da tüm araştırma ekibinin yer aldığı paneller düzenlenerek tartışılmıştır. Maddelerin kapsam, dil ve ölçme değerlendirme ilkelerine uygunluğu bakımından değerlendirilmesi amacıyla aile ve evlilik danışmanlığı ve ölçme ve değerlendirme alanlarında çalışan toplam yedi uzmanın görüşüne başvurulmuştur. Uzman görüşlerine dayalı olarak maddeler üzerinde gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Düzenlemelerin ardından maddelerle ilgili olası yanlış anlaşılmaların önüne geçebilmek için beş evli birey ile maddeler anlaşılabilirlik açısından kontrol edildikten sonra veri toplama aşamasına geçilmiştir. ÇSE, yedi dereceli (1=Bana hiç uygun değil, 7=Bana çok uygun) Likert tipi bir ölçme aracıdır.

İlişki Değerlendirme Ölçeği (İDÖ)

Katılımcıların ilişki doyumlarına ilişkin veri elde etmek amacıyla Hendrick (1988) tarafından geliştirilen ve yedi maddeden oluşan bir ölçektir. Ölçekten alınan yüksek puanlar, katılımcının ilişki doyumunun yüksek olduğuna, düşük puanlar ilişkiden alınan doyumun düşük olduğuna işaret etmektedir. Ölçeğin tek faktörlü bir yapıya sahip olduğu; sevgi, cinsel tutumlar, kendini açma, bağlılık ve ilişki yatırımı gibi değişkenlerle pozitif ilişkilere sahip olduğu ve iç tutarlılık katsayısının .86 olduğu rapor edilmiştir (Henrick 1988). Ölçek Türk kültürüne Curun (2001) tarafından uyarlanmıştır. Türkçe formun da özgün forma benzer şekilde tek faktörlüdür ve iç tutarlılık katsayısı .86 olarak bulunmuştur. İDÖ, bu çalışmada geliştirilen her iki ölçeğin ölçüt bağıntılı geçerlik çalışmaları kapsamında kullanılmıştır. Bu çalışma kapsamında İDÖ'nün iç tutarlılık katsayısı .81 olarak bulunmuştur.

Süreç

Araştırmada, verilerin toplanması sürecine geçilmeden önce, bir vakıf üniversitesinin İnsan Araştırmaları ve Etik Komisyonundan gerekli etik izinler alınmıştır (28.09.2018/14). Ardından, ölçek maddeleri hem kağıt-kalem hem de Google formlar aracılığıyla çevrimiçi veri toplama sürecine uygun bir şekilde hazırlanmıştır. Hazırlanan formlar, düzen, yazıların okunabilirliği, ifadelerdeki anlaşılabilirlik, linklerin erişilebilirliği ve doğru çalışıp çalışmadığı vb. açılardan araştırma ekibi tarafından kontrol edilmiş, pilot birkaç uygulama gerçekleştirilmiş ve gelen geri bildirimlere göre her iki versiyon için formlara son halleri verilmiştir. Uygun örnekleme ve kartopu örnekleme yöntemleri kullanılarak, en az bir yıldır evli olan bireylere ulaşılmıştır. Veriler, kağıt kalem formları için tek kullanımlık kapalı zarflar ile yüz yüze, Google Formları için çeşitli sosyal medya platformları (Whatsapp ve Twitter gibi) üzerinden katılımcılara iletilerek çevrimiçi ortamda toplanmıştır. Veri toplama sürecinde katılımcılar araştırmanın amacı, araştırma ekibi, verilerin ne amaçla ve nasıl kullanılacağı ve çalışmaya gönüllü katılım gibi konularda bilgilendirilmiş ve maddeleri yanıtlamaya başlamadan önce çalışmaya katılım konusunda onamları alınmıştır. Veriler Kasım 2020- Mart 2021 tarihleri arasında toplanmıştır.

İstatistiksel Analiz

Ölçeklerin psikometrik özelliklerinin incelenmesinden önce veriler analize hazır hale getirilmiştir. Bu kapsamda veri setinde rastgele değerler içeren veya belli bir örüntü oluşturan satırların bulunup bulunmadığına, kayıp verilere, uç değerlere ve analizlerin varsayımlarına yönelik incelemeler gerçekleştirilmiştir. ÇAI'nin psikometrik özelliklerinin incelendiği veri setinde, cevapların rastgele olabileceğine ilişkin şüphe oluşturan satır tespit edilmemiştir. Tüm maddelere "1:Hiçbir zaman çatışma yaşamayız" ya da "5: Her zaman çatışma yaşarız" cevabını veren birer satırın veri setinde tutulmasına karar verilmiştir. Çevrimiçi formda, tüm maddelerin cevaplanması zorunlu tutularak madde bazında veri kaybı önlenmiştir. Kâğıt-kalem formunda da madde bazında kayıp veriye rastlanmamıştır. Standart z puanı +3.12 olan bir satır hariç, ÇAI toplam puanlarına ait standart z puanlarının [-3, +3] aralığında olduğu görülmüştür. Standart z puanı [-3, +3] aralığı dışında kalan bir satırın makul bir durum olduğu düşünülerek veri setinde tutulmasına karar verilmiştir. Çok değişkenli uç değerler Mahalanobis uzaklıkları üzerinden incelenmiş ve merkeze uzaklığı manidar olan 10 satır veri setinden çıkarılmıştır. Bu işlemler sonucunda ÇAI'nin psikometrik özelliklerinin incelendiği veri setinde 374 katılımcıya ait veri kalmıştır. Aynı incelemeler ÇSE'nin psikometrik özelliklerinin incelendiği veri setinde gerçekleştirildiğinde ise standart z puanı -3.85 ve +3.68 olan iki satıra ek olarak Mahalanobis uzaklıkları manidar olan 18 satırın veri setinden çıkarılması uygun görülmüştür (Akbaş ve Koğar 2019). ÇSE'nin psikometrik özelliklerinin incelendiği veri setinde 356 katılımcıya ait veri bulunmaktadır.

ÇAI'nin yapı geçerliğine ilişkin incelemeler temel bileşenler analizi ile ÇSE'nin yapı geçerliğine ilişkin incelemeler ise açıklayıcı faktör analizi (temel eksenler) ile gerçekleştirilmiştir. Faktör sayısına karar vermede öz değerlerin birden büyük olmasına ek olarak, bileşenlerin açıklanan varyansa yaptıkları katkılar, yamaç – birikinti grafiği ve paralel analiz (Watkins 2000) sonuçları ve kavramsal çerçeve bir bütün olarak dikkate alınmıştır (Akbaş ve ark. 2019). Bir maddenin ölçekte yer alabilmesi için faktör yükünün en az .32 (Tabachnick ve Fidell 2013) ve farklı faktörler altındaki yükleri arasındaki farkların .10'un üzerinde olmasına (Büyüköztürk 2021) dikkat edilmiştir. Birden çok faktörün tespit edildiği durumlarda eksenler promax yöntemi ile döndürülmüştür.

Ölçüt geçerliğine kanıt elde edebilmek için ÇAI ve ÇSE puanları ile IDÖ ölçeğinden alınan puanlar arasındaki korelasyonlar hesaplanmıştır. Dağılımın normalliği varsayımı çarpıklık ve basıklık katsayılarına, histograma ve Kolmogorov – Smirnov testine dayalı olarak test edilmiş, saçılma grafiği incelenerek de ölçümler arasındaki ilişkinin doğrusallığı incelenmiştir. Ölçümler arasındaki ilişkiler, varsayımların karşılanma durumuna göre Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı (r) ya da Spearman Sıra Farkları Korelasyon Katsayısı (ρ) ile incelenmiştir. Maddelerin ayırt ediciliği için madde – toplam korelasyonları; iç tutarlılık için ise Cronbach α katsayısı hesaplanmıştır.

Bulgular

ÇAI'nin Psikometrik Özellikleri

ÇAI'nin yapı geçerliğinin incelenmesinde temel bileşenler analizinden (TBA) yararlanılmıştır. TBA öncesinde yapılan analizlerde KMO değerinin .92 ve Bartlett küresellik testinin manidar olduğu ($\chi^2=2451.43$, $sd=105$, $p<.01$) görülmüştür. Bu sonuçlar, verilerin TBA'ya uygun olduğunu göstermektedir.

İlk TBA sonuçlarına göre birinci özdeğerin 6.54, ikinci özdeğerin 1.38 ve diğerlerinin birden küçük olduğu; ilk bileşenin açıkladığı varyansın %43.63, ikinci bileşenin açıkladığı varyansın ise %9.22 olduğu görülmüştür. Yamaç – birikinti grafiğine göre, ilk bileşenden sonra eğim büyük ölçüde azalmaktadır. Paralel analiz ile elde edilen ilk iki özdeğer sırasıyla 1.36 ve 1.28'dir (Watkins 2000). Bu sonuçlar, ölçeğin en fazla iki bileşenden oluştuğunu göstermektedir. İlk bileşenin açıkladığı varyans oranının sosyal bilimler için yeterli düzeyde olduğu ve ikinci bileşenin katkısının göreceli olarak düşük olduğu, yamaç – birikinti grafiğinde eğimin azaldığı ve paralel analizle elde edilen ikinci özdeğer ile veri setinden elde edilen özdeğer arasındaki farkın çok küçük olduğu dikkate alınarak TBA, bir bileşen için tekrarlanmıştır (Akbaş ve ark. 2018, Büyüköztürk 2020). Bir bileşen için tekrarlanan TBA ile elde edilen faktör yükleri ve madde – toplam korelasyonları Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Çatışma Alanları İndeksi maddelerine ait faktör yükleri ve madde toplam korelasyonları (MTK)		
Madde	λ	MTK
Gelecekle ilgili planlar	,80	,75
Kişilik özelliklerimiz	,78	,74
İş ve çalışma hayatı	,73	,70
Maddi konular	,73	,70
İletişim tarzı	,73	,69
Tatil ve boş zamanların değerlendirilmesi	,71	,68
Dünya görüşü, inançlar, değerler	,66	,63
Aile ile ilişkiler	,63	,62
Ev işleri ve sorumlulukların paylaşımı	,63	,59
Cinsellik	,59	,57
Teknoloji ve sosyal medya kullanımı	,58	,55
Kendini geliştirme ve eğitim alma	,57	,54
Arkadaşlarla ilişkiler	,50	,49
Çocuklar	,50	,47
Yakın akrabalar ile ilişkiler	,42	,41

Tablo 1'e göre, ÇAI maddelerine ait faktör yüklerinin ve madde – toplam korelasyonlarının sosyal bilimler için önerilen sınırların üzerinde olduğu (Tabachnick ve Fidell 2013) görülmektedir. Ek olarak, Cronbach α katsayısının .91 olması, ÇAI'nin yüksek düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermektedir (Baykul 2000).

Ölçüt Bağımlı Geçerliğe İlişkin İncelemeler

ÇAI'nin ölçüt bağımlı geçerliğine ilişkin incelemeler, ÇAI toplam puanlarının İlişki Değerlendirme Ölçeği (İDÖ) ve ilişkiden duyulan memnuniyet düzeyi (Evliliğinizden ne kadar memnunsunuz? 1:Hiç Memnun Değilim, 10: Çok Memnunuz) ile korelasyonu üzerinden gerçekleştirilmiştir. İlişki memnuniyeti ve İDÖ toplam puanları sola çarpık dağılımlar sergilediği için hesaplamalar Spearman Sıra Farkları Korelasyon Katsayısı üzerinden

gerçekleştirilmiştir. ÇAI puanları ile İDÖ toplam puanları arasında $\rho=-.72$ ($p<.01$), ÇAI puanları ile ilişkiden duyulan memnuniyet puanı arasında ise $\rho=-.67$ ($p<.01$) düzeyinde ilişkilerin söz konusu olduğu belirlenmiştir.

ÇSE'nin Psikometrik Özellikleri

ÇSE'nün yapı geçerliğinin incelenmesinde açılımlı faktör analizinden (AFA) yararlanılmıştır. AFA öncesinde yapılan analizlerde KMO değerinin .89 ve Bartlett küresellik testinin manidar olduğu ($\chi^2=8892.08$, $sd=1225$, $p<.01$) görülmüştür. Bu sonuçlar verilerin faktör analizine uygun olduğunu göstermektedir.

Maddeler	Örüntü matrisi			Yapı matrisi			MTK
	F2	F2	F3	F1	F2	F3	
Çatışmalar benim istediğim şekilde çözülene kadar diretirim.	,84	-,01	-,05	,85	-,05	-,22	,78
Çatışmalarda istediklerimi kabul ettirene kadar eşimi zorlarım.	,82	,05	-,04	,83	,00	-,21	,76
Çatışma çözme sürecinde kendi isteklerimde inat ederim.	,76	-,06	-,02	,77	-,11	-,18	,72
Çatışmalar benim istediğim gibi çözülmezse sorun çıkarırım.	,72	,05	-,11	,74	,02	-,27	,68
Çatışmaların çözümünde haklı çıkmak benim için önemlidir.	,67	-,01	-,01	,67	-,05	-,15	,63
Çatışmalarda amaçlarıma ulaşmak için her yolu denerim.	,63	,01	,15	,59	-,04	,02	,55
Keyfimiz kaçmasın diye tartışmalarda eşimin söylediklerine itiraz etmem.	-,01	,81	-,05	-,05	,82	-,12	,75
Çatışma çıkacağını hissettiğim zaman susarım.	-,04	,76	-,08	-,07	,77	-,14	,72
Çatışma sırasında alttan alırım.	-,12	,74	,16	-,20	,74	,13	,66
Eşimle çatışmaya girmekten kaçınırım.	-,00	,73	,05	-,06	,73	-,02	,67
Çatışmayı çözmenin en iyi yolu eşimin söylediklerine uymaktır.	,09	,69	,02	,04	,68	-,06	,62
Çatışma çıkacağı zaman başka işlere odaklanırım.	,08	,64	-,10	,06	,65	-,17	,60
Çatışmalarda ikimizin de kazanabileceği yöntemler kullanırım.	,05	,04	,80	-,12	-,03	,78	,72
Çatışmaları çözmek için eşimle işbirliği yaparım.	-,02	-,01	,78	-,19	-,08	,78	,72
İkimiz de adım attığımızda ortak bir noktada uzlaşırız.	,05	-,13	,75	-,10	-,19	,75	,69
Çatışmalarda ikimizi de tatmin edecek bir yol bulabileceğimizden umutluyumdur.	,04	-,12	,75	-,11	-,19	,75	,68
Çatışmalarda ikimiz için de adil olacak çözümler bulmaya çalışırım.	-,08	,09	,75	-,25	,04	,76	,70
Çatışmalarımızı çözerken kazanmak da kaybetmek de mümkündür.	-,06	,08	,54	-,18	,03	,55	,50

İlk AFA sonuçlarına göre özdeğeri birden büyük olan 10 faktör tespit edilmekle birlikte, ilk üç faktöre ait özdeğerlerin sırasıyla 8.69, 8.20 ve 4.68; diğer yedi özdeğerin ise 2'nin altında olduğu görülmüştür. İlk üç faktörün açıkladığı varyans oranları sırasıyla %16.53, %15.53 ve %8.44 iken diğer yedi faktör açıklanan varyansa toplam %11.31 oranında katkı yapmaktadır. Yamaç – birikinti grafiğine göre, üçüncü faktörden sonra eğimde azalma görülmekte ve beşinci faktörden sonra eğim sıfıra yaklaşmaktadır. Paralel analiz sonuçları da en fazla beş faktörün çıkarılmasını önermektedir (Watkins 2000). Bu tür durumlarda, birbirinden farklı analizlerin yapılması ve elde edilen sonuçların kavramsal çerçeve de dikkate alınarak karşılaştırılması önerilmektedir (Field 2018, Akbaş ve ark. 2019). Sırasıyla beş, dört ve üç faktörlü analizler gerçekleştirilmiş, sonuçlar karşılaştırılmış ve en uygun çözümün üç faktör için elde edildiği görülmüştür.

Üç faktör için elde edilen KMO değeri .87'dir ve Bartlett küresellik testi sonucu istatistiksel olarak manidardır ($\chi^2=3132.32$, $sd=153$, $p<.01$). Özdeğerleri sırasıyla 4.58, 3.86 ve 2.82 olan faktörler tarafından açıklanan varyans oranları %23.14, %19.05 ve %13.25 olup, açıklanan toplam varyans oranı %55.44'tür. AFA sonucunda elde edilen faktör yükleri ve madde toplam korelasyonları Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2'ye göre, ÇSE maddelerine ait faktör yüklerinin ve madde – toplam korelasyonlarının sosyal bilimler için önerilen sınırların üzerinde olduğu (Tabachnick ve Fidell 2013) söylenebilir. Üç faktör altında yer alan maddeler kavramsal çerçeve bağlamında değerlendirildiğinde ilk faktörün "yıkıcı çatışma çözme stili", ikinci faktörün

“pasif çatışma çözme stili” ve üçüncü faktörün “aktif çatışma çözme stili” şeklinde adlandırılması uygun görülmüştür.

AFA ile ortaya koyulan üç faktörlü modelin farklı bir örneklemeden elde edilen veriler ile ne derece uyumlu olduğu doğrulayıcı faktör analizi (DFA) ile incelenmiştir. Bu amaçla, 18 maddeden oluşan ÇSE, 152 kişiden oluşan farklı bir gruba uygulanmış ve elde edilen verilerin üç faktörlü modele uyumu birinci düzey DFA ile incelenmiştir. Analiz sonucunda, tüm maddeler için faktör yüklerinin manidar olduğu ve bazı modifikasyonların yapılması halinde uyumun artacağı görülmüştür. Aynı faktörde yer alan maddeler için bazı hata varyansları ilişkilendirildikten sonra model - veri uyumuna yönelik göstergelerin ($\chi^2/sd = 218.93/125=1.75 \leq 3$, CFI = .91, TLI = .90, RMSEA = .07 (90% GA: [.06; .09]) kabul edilebilir düzeyde (Hu ve Bentler 1999, Kline 2005) bulunduğu görülmüştür. Ölçüt bağıntılı geçerliği incelemek amacıyla ÇSE ile birlikte uygulanan ÇAI ve İDÖ toplam puanları arasındaki korelasyon katsayıları Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Çatışma Çözme Stilleri Envanteri (ÇSE) puanları ile ölçüt puanları arasındaki ilişkiler^Φ

Faktör	Aritmetik ortalama	Standart sapma	1	2	3	4	5
1. ÇSE - Yıkıcı çatışma çözme stili	20,65	8,52	1				
2. ÇSE - Pasif çatışma çözme stili	19,54	8,74	-,02	1			
3. ÇSE - Aktif çatışma çözme stili	32,13	7,13	-,21**	-,14**	1		
4. ÇAI	36,40	12,10	,14**	,18**	-,42**	1	
5. İDÖ	25,50	5,81	-,15**	-,12*	,50**	-,72**	1

^ΦSpearman Sıra Farkları Korelasyon Katsayıları, * $p < .05$, ** $p < .01$; İDÖ: İlişki Değerlendirme Ölçeği; ÇAI: Çatışma Alanları İndeksi

ÇSE'yi oluşturan faktörler arasındaki kavramsal olarak beklenen ve kabul edilebilir düzeyde ilişkiler söz konusudur. Benzer şekilde, ÇSE faktörlerinin İDÖ ve ÇAI ile de beklenen korelasyonları gösterdiği söylenebilir. Son olarak, ÇSE'nin kararlılık anlamındaki güvenilirliği, 14 gün arayla gerçekleştirilen test - tekrar test uygulamaları incelenmiştir. Yıkıcı, aktif ve pasif çatışma çözme stilleri için 49 katılımcıdan elde edilen verilerin sola çarpık olduğu belirlenmiş ve ölçümler arasındaki korelasyonlar Spearman Sıra Farkları Korelasyon Katsayısı ile incelenmiştir. Yıkıcı, aktif ve pasif çatışma çözme stili için elde edilen korelasyon katsayıları sırasıyla $\rho = .94$, $\rho = .91$ ve $\rho = .83$ olup manidardır ($p < .01$).

Tartışma

İlişkilerin genel doğası gereği, evlilik ilişkileri de birçok alanda çatışmalara açıktır. Evlilik ilişkisindeki çatışmaların kişinin fiziksel ve ruhsal sağlığı üzerindeki etkilerinin yanı sıra, aile sağlığı üzerindeki olumsuz etkileri de göz önünde bulundurulduğunda (Fincham 2003, ShROUT ve ark. 2019), evlilik ilişkilerindeki olası çatışma alanları ve kaynakları ile çiftlerin bu çatışmaları nasıl ele aldıklarının incelenmesi son derece önem kazanmaktadır. Dolayısıyla bu çalışmada bu ihtiyaca yanıt verecek şekilde, evlilikte çatışma alanlarını ve çiftlerin çatışma çözme biçimlerini değerlendirmeye yönelik Türk kültürüne uygun iki ölçme aracı geliştirilmiştir.

İlk olarak, evlilikte çatışma alanlarını değerlendirmeye yönelik geliştirilen ölçme aracının geçerlik çalışmaları kapsamında TBA sonuçları, ölçeğin tek boyutlu bir yapıya sahip olduğuna işaret etmiştir. Bulgulara göre, maddelere ait faktör yüklerinin .32'nin üzerinde olması ve tek bileşenin toplam varyansın %43.63'ünü açıklamasına dayanarak TBA sonuçlarının yeterli olduğu söylenebilir (Tabachnick ve Fidell 2007). Bu sonuçlar doğrultusunda Çatışma Alanları İndeksi olarak adlandırılan ölçek, çocuklar, cinsellik, aile ve yakın akrabalarla ilişkiler, kendini geliştirme, iletişim, tatil ve boş zamanları değerlendirme, ev işleri ve sorumlulukların paylaşımı, gelecekle ilgili planlar, iş ve çalışma hayatı, dünya görüşü, inançlar, değerler, teknoloji ve sosyal medya kullanımı, maddi konular ve kişilik özellikleri olmak üzere çeşitli çatışma alanlarını işaret eden 15 ifadeden oluşmaktadır. Geliştirilen bu ölçme aracılığıyla ortaya konulan ölçümün, ilgili alanyazında işaret edilen evlilikte fiziksel, psikolojik, sosyal, ekonomik ve ailesel kaynaklı olmak üzere çeşitli çatışmalar yaşanabildiği vurgusu ile (ShROUT ve ark. 2019) uyumlu olduğu görülmektedir. Öte yandan, ilgili alanyazında evlilikteki çatışma alanlarını ve/veya çatışma kaynaklarını incelemeye yönelik ölçme araçlarının oldukça sınırlı olduğu görülmektedir. Mevcut ölçme araçlarında çiftlere açık uçlu sorular sorularak (Schmaling ve ark. 1991), laboratuvar ortamında tasarlanmış araştırmalarda gözleme dayalı tekniklerle (Williamson ve ark. 2013) ya da çiftler tarafından yaklaşık 14 gün boyunca ayrı ayrı tutulan günlükler yoluyla (Papp 2018) evlilikteki olası çatışma alanlarının değerlendirildiği görülmektedir.

Benzer şekilde, Evlilik Yaşamı Anketi (Hatipoğlu 1993) evlilikte eşler arasında yaşanabilen çatışmaların yaygınlığı ve sıklığını, Değişim Alanları Anketi (Weiss ve Birchler 1975, Margolin ve ark. 1983) ve Kapsamlı Değişim Alanları Anketi (Mead ve Vatcher 1985) çiftlerin şikayet ettikleri ve eşlerinde ya da evliliklerinde değişim bekledikleri alanları değerlendirmek üzere geliştirildiği görülmektedir. Ek olarak, Evlilik Karşılaştırma

Seviyesi Endeksi'nin (Sabatelli 1984) evlilikteki bazı problem alanlarına yönelik bireyin eşinden ve (kendisinin bakış açısına göre) eşinin kendisinden ne kadar değişim beklediğini değerlendirmeye yönelik bir karşılaştırma yapmak üzere, Evlilik Sorunları Anketi'nin (Douglass ve Douglass 1995) psikolojik danışma sürecinde ön görüşme ve değerlendirme amacıyla kullanıldığı görülmektedir. Evlilikte çatışma alanlarını değerlendirmeye yönelik bu ölçme araçlarının hem maddeleri, hem de ölçmeyi amaçladıkları alanlar açısından bu çalışmada geliştirilen ölçme aracından farklılaştıkları söylenebilir. Ayrıca, alanyazındaki bu ölçme araçlarının ya evlilikteki çatışma alanları ya da kaynaklarını tam olarak ortaya koymada sınırlı kaldıkları ya da evlilikteki çatışma alanlarını yeterince iyi kapsamaması açısından eleştirildiği görülmektedir (Douglass ve Douglass 1995). Daha da önemlisi, alanyazındaki bu araçların oldukça eski olduğu görülmektedir. Her ne kadar çocuklar, aile ile ilişkiler gibi bazı temel konuların çatışma alanı yaratma potansiyeli açısından benzerlik göstereceği varsayılrsa da teknoloji ve sosyal medya kullanımı gibi günümüzde önemli bir çatışma kaynağı olabilecek güncel konuları da içermesi açısından bu ölçme aracının özgün ve güçlü yönlerinin bulunduğu söylenebilir. Benzer şekilde, evlilikte yaşanan çatışma alanları ve olası çatışma kaynaklarında kültürün rolü (Henrich ve ark. 2010) ve kültürler arası farklılıkların rolü (Dillon ve ark. 2015) göz önünde bulundurulduğunda, bu çalışma ile kültüre duyarlı bir ölçme aracı geliştirildiği söylenebilir.

Öte yandan, ölçüt geçerliği çalışmaları kapsamında ölçeğin evlilik ilişkisini değerlendirme ve ilişki doyumu puanları ile anlamlı ve negatif yönde bir ilişkiye sahip olduğu görülmüştür. Fincham (2003) evlilikte çatışmaların şiddeti arttıkça boşanma olasılığının da arttığını ifade etmiştir. Nitekim bu çalışmada elde edilen çatışma alanları ile evlilik ilişkisini değerlendirme ve evlilik doyumu arasındaki negatif yönlü ilişki, yeni boşanan çiftlerle yapılan bir araştırmada çiftlerin boşanmadan önce sıklıkla sadakatsizlik, iletişim güçlükleri, cinsellik, ekonomik konular, çocuklar gibi alanlarda çatışmalar yaşadıklarını gösteren araştırma bulgusunu (Shrout ve ark. 2019) destekler niteliktedir. Dolayısıyla, bu çalışmadan elde edilen bulguların da işaret ettiği üzere, evlilikte çatışmaların varlığı ve çatışma alanlarının çeşitliliğinin evlilik doyumunu yordayabileceği, hem çatışma alanlarının ve çeşitliliğinin hem de evlilik doyumunun birlikte evlilik kalitesi ile ilişkili olacağı vurgulanmaktadır (Kamp Dush ve Taylor 2012). Özetle, bu çalışma kapsamında evlilikteki çatışma alanlarını değerlendirmek üzere geliştirilen Çatışma Alanları İndeksinin, ilişki değerlendirme ve evlilik doyumu ile gösterdiği negatif yönlü ilişki ve yüksek iç güvenirlik bulgularına dayalı olarak (Baykul 2000), geçerli ve güvenilir bir ölçüm sağladığı söylenebilir.

Evlilikte çatışma konularının çiftler tarafından nasıl ele alındığı, daha önce de belirtildiği üzere, oldukça önemli bir konudur. Bu bağlamda, bu çalışmada evli bireylerin çatışma çözme biçimlerini değerlendirmeye yönelik bir ölçme aracı daha geliştirilmiştir. Bu ölçeğin, evliliğinin çeşitli dönemlerinde bulunan, yaş, yaşanan şehir gibi özellikler açısından görece heterojen bir örnekleme geliştirildiği, bu nedenle de ölçekte yer alan maddelerin (.32 ve üzerinde) yüksek faktör yüküne sahip oldukları ve model tarafından açıklanan varyansın da (% 55.44) yüksek olduğu söylenebilir. Ölçeğin yapısal geçerlik çalışmaları üç faktörlü bir yapıya işaret etmiştir. Her bir faktörün sırasıyla toplam varyansın %23.14, %19.05, and %13.25'nü açıkladığı görülmektedir. Bu faktörler, yıkıcı çatışma çözme stili, pasif çatışma çözme stili ve aktif çatışma çözme stili olarak adlandırılmıştır. Bu boyutların, alanyazında sıklıkla vurgulanan yapıcı ve yıkıcı çatışma çözme stili (Deutch 1973) olmak üzere iki temel stil ile uyumlu olduğu söylenebilir. Ancak, ölçeğin ortaya koyduğu yapı, yine alanyazında sıklıkla kullanılan zorlama, işbirliği yapma, uzlaşma, kaçınma ve uyma olmak üzere beş temel çatışma çözme stratejisinden oluşan yapıdan (Rahim 1983, 2000) farklıdır. Bu noktada, katılımcıların kaçınma ve uyma stratejileri pasif çatışma çözme stratejisi olarak, işbirliği yapma ve uzlaşma stratejilerini ise aktif çatışma çözme biçimi olarak tek bir stil altında algıladıkları söylenebilir. Bu bağlamda, zorlama çatışma çözme biçiminin ise yıkıcı bir stil olarak algılandığı belirtilebilir. Bu çalışma kapsamında geliştirilen bu ölçek, alanyazındaki diğer ölçeklerden (Çatışma Çözüm Envanteri-Hennig 2003, Çatışma Çözüm Stilleri Envanteri- Kurdek 1994, Kişilerarası Çatışma Çözme Stilleri Ölçeği- Rahim 1983) maddelerin evlilik ilişkisinde yaşanabilecek olası çatışma durumlarını nasıl çözdüklerine dair spesifikleştirilmesi açısından farklılaşmaktadır. Ayrıca geliştirilen bu ölçme aracının, mevcut ölçme araçlarından bazılarının üniversite örnekleme (Pollina ve Snell 1999) ya da LGBTİ+ bireyler gibi spesifik bir grup için geliştirilmiş olması (Kurdek 1994, Hennig 2003), psikometrik özelliklerinin incelenmemesi (Hennig 2003) gibi açılardan farklılaştığı ve evli çiftlerle ölçümlerin alınması ve psikometrik özelliklerinin incelenmesi açısından ilgili alanyazına katkı sağladığı söylenebilir.

Çatışma çözme stilleri ölçeğinin ölçüt bağıntılı geçerliliğine yönelik yapılan incelemeler, yıkıcı ve pasif çatışma çözme stillerinin çatışma alanları indeksi ile olumlu yönde, aktif çatışma çözme stiline ise olumsuz yönde ilişkisi olduğuna işaret etmiştir. Buna göre, yıkıcı ve pasif çatışma çözme stillerini daha çok kullanan çiftlerin çatışma alanlarından aldıkları puanların daha yüksek olduğu söylenebilir. Öte yandan, çatışmaları uzlaşma ve işbirliğine dayalı aktif stratejilerle çözen evli çiftlerin ise çatışma alanlarından daha düşük puanlar aldıkları görülmektedir. Geçerlik incelemeleri çerçevesinde elde edilen bu bulgular, ilgili alanyazındaki evlilik ilişkilerindeki çatışmalarla olumlu başa çıkma biçimi ile evlilik çatışması yaygınlık puanı arasındaki negatif yönlü, olumsuz başa çıkma ya da

geri çekilme (pasif) başa çıkma biçimleri arasında ise pozitif yönlü ilişki olduğuna yönelik sonuçları (ör., Kaplaner ve Satan 2020) destekler niteliktedir.

Benzer şekilde, ölçüt bağıntılı geçerlik çalışmaları sonuçlarına göre, yıkıcı ve pasif çatışma çözme stillerini kullanan evli çiftlerin ilişkilerini daha olumsuz değerlendirirken, aktif stili kullanan çiftlerin ilişkilerini daha olumlu değerlendirdikleri görülmektedir. Daha önce de ifade edildiği gibi, ortaya çıkan çatışmaların eşler tarafından nasıl ele alındığı ve çözüme ulaştırıldığı da eşlerin mutluluğunun belirleyicisi olmaktadır (Stanley ve ark. 2002). Ölçüt geçerliği kapsamında elde edilen bu bulgular, ilgili alanyazındaki evlilik uyumunun olumlu başa çıkma stilleri ile pozitif yönde, olumsuz başa çıkma stilleri ile ise negatif yönde ilişkilerine işaret eden bulgularla (Özen 2006, Şengül Öner 2013) uyumlu görünmektedir. Benzer şekilde, elde edilen bu bulguların, evlilikte yapıcı çatışma çözme stili kullanan çiftlerin yıkıcı çatışma çözme stili kullananlara göre daha yüksek düzeyde evlilik kalitesi bildirdikleri (Li ve ark. 2019) ve özellikle evliliğin ilk yıllarında geri çekilme ve yıkıcı davranışları olan çiftlerde daha yüksek oranda boşanma oranı rapor eden (Birditt ve ark. 2010) önceki araştırma bulguları ile bir ölçüde benzerlik gösterdiği söylenebilir. Öte yandan pasif çatışma çözme stillerine yönelik araştırma bulguları ise daha sınırlıdır ve çelişkilidir. Örneğin, bu araştırmanın sonuçlarının aksine, pasif çatışma çözme stili olarak değerlendirilebilecek kaçınmacı çatışma çözme stili ile evlilik doyumunu arasında (Stinson ve ark. 2017) ve itaat çatışma çözme stili ile evlilik uyumu arasında (Soylu ve Kağnıcı 2015) pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu rapor edilmiştir. Bu durum, pasif çatışma çözme yönteminin de kendi içinde olumlu (fedakarlık, bekle ve gör, yatıştırma ve empati gibi) ve olumsuz (boyun eğme, kaçınma, duygusal mesafe ve dağılma gibi) alt stratejiler içermesi ve kadınların pasif olumlu çatışma çözme stratejileri, erkeklerin ise pasif olumsuz başa çıkma stratejilerinin düşük evlilik doyumunu yordadığını gösteren araştırma bulguları (Hojjat 2000) çerçevesinde değerlendirildiğinde, pasif stilin daha detaylı incelenmesi ve cinsiyete dayalı farkın ele alınması gerekli görülmektedir.

Bu çalışmanın önemli sınırlılıklar taşıdığı da göz önünde bulundurulmalıdır. Bu çalışmanın verileri COVID-19 pandemisi döneminde, zaman zaman sokağa çıkma yasaklarının da olduğu bir dönemde toplanmıştır. Bu açıdan, pandemi sürecinde aile üyelerinin daha fazla bir arada vakit geçirdikleri ve aile içi çatışmaların arttığına yönelik bulgular (Karaca ve ark. 2020, Özyürek ve Çetinkaya 2021) göz önünde bulundurulduğunda, bu durumun hem bu süreçteki çatışma alanlarını ve çatışma çözme stillerini ölçmede geçerli sonuçlar sunacağı hem de bir sınırlılık oluşturacağı söylenebilir. Bu nedenle bu ölçme araçları ile pandemi sonrası veri toplanması sürecinde bu sınırlılığın göz önünde bulundurulması önerilir. Ayrıca, ölçme araçlarının geliştirilme sürecinde veriler çoğunlukla çevrimiçi olarak toplanmıştır. Bu durumun, çevrimiçi araştırmalara katılma konusunda eğilim gösteren ya da daha da önemlisi bu fırsatlara sahip evli bireylere ulaşılmasını sağlamış olabileceği göz önünde bulundurulmalıdır. Ayrıca demografik verilerde de sunulduğu üzere, gelir düzeyini orta düzeyde algılayan daha çok bireye ulaşılmış olması nedeniyle, ölçme aracının eğitim düzeyi ve sosyo-ekonomik düzey gibi değişkenler açısından daha heterojen bir gruba genellemesinde sınırlılıklar içerebilir. Ek olarak, katılımcıların psikiyatrik tanı alıp almadıkları değerlendirilmemiştir. Ölçme araçları geliştirilirken normal dağılım gösterecek şekilde katılımcılara ulaşılabileceği varsayılmıştır. Ancak bu ölçme araçlarının evlilik ve aile danışmanlığı hizmetleri kapsamında bir öndeğerlendirme yapmak amacıyla kullanılması durumunda bu sınırlılığın göz önünde bulundurulması önerilir. Son olarak, geliştirilen bu iki ölçme aracının da özbidirime dayalı olması, bu nitelikteki diğer ölçme araçlarının da taşıdığı sosyal beğenirlik sınırlılığını (Chan 2009) getirmektedir.

Sonuç

Bu çalışmada, evlilikte çatışma alanlarını değerlendirmeye yönelik ÇAI ve çatışma çözme stillerini değerlendirmek için ÇSE olmak üzere iki ölçme aracı geliştirilmiştir. Bu bağlamda, çatışma alanları ve çatışma çözme stillerinin evlilik uyumu, doyumunu, kalitesi gibi evliliğin devamlılığını sağlayıcı değişkenlerle arasındaki ilişkiler göz önünde bulundurulduğunda, özellikle evlilikte olumlu ilişkilerin sürdürülmesi ve çatışmaların yapıcı bir şekilde ele alınmasına yönelik her türlü çaba için mevcut durumu değerlendirmeye yönelik önemli iki ölçme aracının alana kazandırıldığı söylenebilir. Gelecek araştırmalarda, bu ölçme araçlarının evlilik dönemlerine, cinsiyete, eğitim düzeyine, algılanan sosyo-ekonomik düzeye ve katılımcıların psikiyatrik tanı alıp almama durumlarına göre daha geniş kitlelerden, daha heterojen veriler toplanarak ölçüm değişmezliğinin test edilmesi önerilir. Ayrıca, COVID-19 pandemi dönemi sonrası hızlı bir şekilde normalleşmeye doğru gidilen bu süreçte ölçme araçlarının geçerlik ve güvenilirlik incelemeleri farklı araştırmalar kapsamında tekrar ele alınabilir.

Kaynaklar

Abraham PG, Tanya De Bruyne (2000) Conflict management style and marital satisfaction. *J Sex Marital Ther*, 26: 321-334.

- Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı (2011) Türkiye Aile Yapısı Araştırması TAYA 2011, Ankara, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı.
- Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı (2014) Türkiye Boşanma Nedenleri Araştırması. Ankara, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı.
- Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı (2014). Türkiye Aile Yapısı Araştırması Tespitler, Öneriler. Ankara, TC Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı.
- Akbaş U, Karabay E, Yıldırım Seheryeli M, Ayaz A, Demir ÖO (2019) Türkiye ölçme araçları dizininde yer alan açılımlı faktör analizi çalışmalarının paralel analiz sonuçları ile karşılaştırılması. Kuramsal Eğitimbilim Dergisi, 12:1095-1123.
- Baykul Y (2000) Eğitimde ve Psikolojide Ölçme: Klasik Test Teorisi ve Uygulaması Ankara, ÖSYM Yayınları.
- Bell DC, Chafetz JS, Horn LH (1982) Marital conflict resolution: A study of strategies and outcomes. J Fam Issues, 3:111-132.
- Birditt KS, Brown E, Orbuch TL, McIlvane JM (2010) Marital conflict behaviors and implications for divorce over 16 years. J Marriage Fam, 72:1188-1204.
- Bloom BL, Niles RL, Tatcher AM (1985) Sources of marital dissatisfaction among newly separated persons. J Fam Issues, 6:359-373.
- Boardman SK, Horowitz SV (1994) Constructive conflict management and social problems: An introduction. J Soc Issues, 50:1-12.
- Büyüköztürk Ş (2021) Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı, 29 basım. Ankara, Pegem Akademi.
- Canary DJ (2003) Managing interpersonal conflict: A model of events related to strategic choices. In Handbook of Communication and Social Interaction Skills, (Eds JO Greene, BR Burleson):533-568. New York, Routledge.
- Canary DJ, Cupach WR, Messman SJ (1995) Relationship Conflict. California, Sage Publications.
- Canel AN (2013) The development of the Marital Satisfaction Scale (MSS). Educational Science: Theory and Practice, 13:97-117.
- Chan D (2009) So why ask me? Are self-report data really that bad? In Statistical and Methodological Myths and Urban Legends: Doctrine, Verity and Fable in the Organizational and Social Sciences, (Eds CH Lance, RJ Vandenberg):309-336. New York, Routledge.
- Chapman H, Gillespie SM (2019) The Revised Conflict Tactics Scales (CTS2): A review of the properties, reliability, and validity of the CTS2 as a measure of partner abuse in community and clinical samples. Aggress Violent Behav, 44:27-35.
- Curun F (2001) The effects of sexism and sex role orientation on romantic relationship satisfaction (Master's thesis). Ankara, Middle East Technical University.
- Curun F (2006) Yüklemeler, iletişim çatışmaları, cinsiyet ve cinsiyet rolü yönelimi ile evlilik doyumu arasındaki ilişki (Doktora tezi). Ankara, Ankara Üniversitesi.
- Deutsch M (1973) The Resolution of Conflict, Constructive and Destructive Processes. New Haven, Yale University Press.
- Dillon LM, Nowak N, Weisfeld GE, Weisfeld CC, Shattuck KS, Imamoğlu, OE et al. (2015) Sources of marital conflict in five cultures. Evol Psychol, 13:1-15.
- Dost Gözkan A (2017) Çatışma Çözme Stili Envanterinin psikometrik özelliklerinin ergen örnekleminde incelenmesi. Psikoloji Çalışmaları, 37:51-73.
- Douglass FM, Douglass R (1995) The Marital Problems Questionnaire (MPQ): A short screening instrument for marital therapy. Fam Relat, 44:238-244.
- Fincham FD (2003) Marital conflict: Correlates, structure, and context. Curr Dir Psychol Sci, 12:23-27.
- Gladding ST (2017) Aile Terapisi, Tarihi, Kuram ve Uygulamaları (Çev. Ed. İ. Keklik, İ. Yıldırım). Ankara, Türk PDR Yayınları.
- Gottman JM (1993) A theory of marital dissolution and stability. J Fam Psychol, 7: 57.
- Greeff P, Tanya De Bruyne A (2000) Conflict management style and marital satisfaction. J Sex Marital Ther, 26: 321-334.
- Gümüşeli Aİ (1994) İzmir ortaöğretim okulları yöneticilerinin öğretmenler ile aralarındaki çatışmaları yönetme biçimleri (Doktora tezi). Ankara, Ankara Üniversitesi.
- Hatipoğlu Z (1993) The role of certain demographic variables and marital conflict in marital satisfaction of husbands and wives (Yüksek lisans tezi). Ankara, Orta Doğu Teknik Üniversitesi.
- Hendrick SS (1988) A generic measure of relationship satisfaction. J Marriage Fam, 93-98.
- Henning M (2003) Evaluation of the conflict resolution questionnaire (Doctoral dissertation), Auckland, Auckland University of Technology.
- Henrich J, Heine SJ, Norenzayan A (2010) The weirdest people in the world? Behav Brian Sci, 33:61-135.
- Hojjat M (2000) Sex differences and perceptions of conflict in romantic relationships. J Soc Pers Relat, 17:598-617.
- Johnson DW, Johnson FP (2000) Joining Together: Group Theory and Group Skills (7. Ed). Boston, Allyn & Bacon.
- Kamp Dush CM, Taylor MG (2012) Trajectories of marital conflict across the life course. J Fam Issues. 33:341-368.
- Kaplaner K, Satan A (2020) Evli bireylerin çok boyutlu başa çıkma biçimleriyle evliliklerinde çatışma yaşama durumları arasındaki ilişki. Aile Psikolojik Danışmanlığı Dergisi, 3:1-32.
- Karaca N, Aksakal E, Kılıç C (2020) COVID-19 salgınının Türkiye'de aile içerisinde yol açtığı toplumsal etkiler. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 24:1811-1831.

- Karney BR, Bradbury TN (1997) Neuroticism, marital interaction, and the trajectory of marital satisfaction. *J Pers Soc Psychol*, 72:1075-1098.
- Kilpatrick SD, Bissonnette VL, Rusbult CE (2002) Empathic accuracy and accommodative behavior among newly married couples. *Pers Relatsh*, 9:369-393.
- Kurdek LA (1994b) Conflict resolution styles in gay, lesbian, heterosexual nonparent, and heterosexual parent couples. *J Marriage Fam*, 56:705-722.
- Li, X, Cao H, Lan J, Ju X, Zheng Y, Chen Y et al. (2019) The association between transition pattern of marital conflict resolution styles and marital quality trajectory during the early years of Chinese marriage. *J Soc Pers Relat*, 36:153-186.
- Mackey RA, Diemer MA, O'Brien BA (2000) Conflict-management styles of spouses in lasting marriages. *Psychotherapy (Chic)*, 37:134-148.
- Margolin G, Talovic S, Weinstein CD (1983) Areas of Change Questionnaire: A practical approach to marital assessment. *J Consult Clin Psychol*, 51:920-931.
- McNulty JK, Russell VM (2010) When "negative" behaviors are positive: A contextual analysis of the long-term effects of problem-solving behaviors on changes in relationship satisfaction. *J Pers Soc Psychol*, 98:587-604.
- Mead DE, Vatcher G (1985) An empirical study of the range of marital complaints found in the Areas of Change Questionnaire. *J Marital Fam Ther*, 11:421-422.
- Öner DŞ (2013) Evli bireylerin evlilik çatışması, çatışma çözüm stilleri ve evlilik uyumlarının incelenmesi (Doktora tezi), İzmir, Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Özen A (2006) Value similarities of wives and husbands and conflict resolution styles of spouses as predictors of marital adjustment (Master thesis). Ankara, Orta Doğu Teknik Üniversitesi.
- Özyürek A, Çetinkaya A (2021) COVID-19 pandemi döneminde aile ve ebeveyn-çocuk ilişkilerinin incelenmesi. *Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18:96-106.
- Papp LM (2018) Topics of marital conflict in the everyday lives of empty nest couples and their implications for conflict resolution. *J Couple Relatsh Ther*, 17:7-24.
- Peksaygılı M, Güre A (2008) Eşler arasındaki çatışma ile erken ergenlik dönemindeki çocukların uyum davranışları: Algılanan çatışmanın aracı ve düzenleyici rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*, 23:43-62.
- Pollina LK, Snell WE (1999) Coping in intimate relationships: Development of the multidimensional intimate coping questionnaire. *J Soc Pers Relat*, 16:133-144.
- Porter B, O'Leary KD (1980) Marital discord and childhood behaviour problems. *J Abnorm Child Psychol*, 8:287-295.
- Rahim MA (1983) A measure of styles of handling interpersonal conflict. *Acad Manage J*, 26:368-376.
- Rahim MA (2000) Empirical studies on managing conflict. *The International Journal of Conflict Management*, 11:5-8.
- Raush HL, Barry WA, Hertel RK, Swain MA (1974) *Communication Conflict and Marriage*. Oxford, UK, Jossey-Bass.
- Rusbult CE, Verette J, Whitney GA, Slovik LF, Lipkus I (1991) Accommodation processes in close relationships: Theory and preliminary empirical evidence. *J Pers Soc Psychol*, 60: 53.
- Russell Chapin LA, Chapin TJ, Sattler LG (2001) The relationship of conflict resolution styles and certain marital satisfaction factors to marital distress. *Fam J*, 9: 259-264
- Sabatelli RM (1984) The marital comparison level index: A measure for assessing outcomes relative to expectations. *J Marital Fam Ther*, 46:651-662.
- Scheeren P, Vieira RVA, Goular VR, Wagner A (2014) Marital quality and attachment: The mediator role of conflict resolution styles. *Paidéia (Ribeirão Preto)*, 24(58), 177-186.
- Schmaling KB, Whisman MA, Fruzzetti A E, Truax P (1991) Identifying areas of marital conflict: Interactional behaviors associated with depression. *J Fam Psychol*, 5:145-157.
- Schneewind KA, Gerhard AK (2002) Relationship personality, conflict resolution, and marital satisfaction in the first 5 years of marriage. *Fam Relat*, 51:63-71.
- Sheth J (1974) A theory of family buying decisions in *Models of Buyer Behavior: Conceptual, Quantitative, and Empirical* (Ed JN Sheth). New York, Harper and Row.
- Shrout MR, Brown RD, Orbuch TL, Weigel DJ (2019) A multidimensional examination of marital conflict and subjective health over 16 years. *Pers Relatsh*, 26:490-506.
- Soylu Y, Kağnıcı DY (2015) Evlilik uyumunun empatik eğilim, iletişim ve çatışma çözme stillerine göre yordanması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5: 44-54.
- Stanley SM, Markman HJ, Whitton SW (2002) Communication, conflict, and commitment: Insights on the foundations of relationship success from a national survey. *Fam Process*, 41(4): 659-675
- Stinson MA, Bermúdez JM, Gale J, Lewis D, Meyer AS, Templeton GB (2017) Marital satisfaction, conflict resolution styles, and religious attendance among Latino couples: Using the actor-partner interdependence model. *The Family Journal*, 25(3): 215-223.
- Strauss MA (1979) Measuring intrafamily conflict and violence: The Conflict Tactics (CT) Scales. *J Marriage Fam*, 41:75-88.
- Strauss MA, Hamby SL, Boney-McCoY S, Sugarman DB (1996) The revised Conflict Tactics Scales (CTS2). *J Fam Issues*, 17:283-316.
- Tabachnick BG, Fidell LS (2007) *Experimental Designs Using ANOVA*. Belmont, CA, Thomson/Brooks/Cole.

- Taluy N (2018) İkili ilişkilerde Olumlu Olumsuz Mükemmeliyetçilik Ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, 19: 645-667.
- Tezer E (1994) Evlilik ve iş doyumu ilişkisi: İkili çatışmalar ve bazı demografik değişkenlerin rolü. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 2:1-12.
- Thomas KW, Kilman RH (1974) Thomas-Kilmann Conflict Mode Instrument. Palo Alto, CA, Consulting Psychologists Press.
- Thomas KW, Schmidt WH (1976) A survey of managerial interests with respect to conflict. Acad Manage J, 19:315-318.
- TUIK (2021) Evlenme ve Boşanma İstatistikleri, 2021. Ankara, Türkiye İstatistik Kurumu.
- Turhan E, Guraksin A, Inandi T (2006) Validity and reliability of the Turkish version of the revised Conflict Tactics Scales. Türkiye Halk Sağlığı Dergisi, 4:1-13.
- Uğurlu O (2003) Evli çiftlerde cinsiyet ayrımına ilişkin tutumlar, çatışma yönetimi biçimleri ve evlilik uyumu arasındaki ilişki. (Yüksek lisans tezi). Ankara, Ankara Üniversitesi.
- Ünal Ö, Akgün S (2022) Relationship of conflict resolution styles in marriage with marital adjustment and satisfaction. Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar, 14:322-330.
- Vuchinich S (1987) Starting and stopping spontaneous family conflicts. J Marriage Fam, 591-601.
- Watkins MW (2000). Monte Carlo PCA for Parallel Analysis [computer software]. State College, PA, Ed & Psych Associates.
- Weiss RF, Birchler GR (1975) Areas of change. Unpublished manuscript. Eugene, OR, University of Oregon.
- Wheeler LA, Updegraff KA, Thayer SM (2010) Conflict resolution in Mexican origin couples: Culture, gender, and marital quality. J Marriage Fam, 72:991-1005.
- Williamson HC, Hanna MA, Lavner JA, Bradbury TN, Karney BR (2013) Discussion topic and observed behavior in couples' problem-solving conversations: Do problem severity and topic choice matter? J Fam Psychol, 27:330-335.
- Zhang Z, Hayward MD (2006) Gender, the marital life course, and cardiovascular disease in late midlife. J Marriage Fam, 68:639-657.

Yazarların Katkıları: Çalışmaya önemli bir bilimsel katkı sağlandığı ve makalenin hazırlanmasında veya gözden geçirilmesinde yardımcı olunduğu tüm yazar(lar) tarafından beyan edilmiştir.

Danışman Değerlendirmesi: Dış bağımsız

Çıkar Çatışması: Çıkar çatışması bildirilmemiştir.

Finansal Destek: Bu araştırma TÜBİTAK 1003-Öncelikli Alanlar Ar-Ge Projeleri Destekleme Programı kapsamında 218K572 ve 218K468 kodlarıyla "Evli Bireylerin Evliliklerinin Güçlendirilmesine Yönelik Mobil Uygulama Geliştirilmesi" başlıklı proje ile desteklenmiştir..

Authors Contributions: The author(s) have declared that they have made a significant scientific contribution to the study and have assisted in the preparation or revision of the manuscript

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: No conflict of interest was declared.

Financial Disclosure: This research was supported by TÜBİTAK 1003-Priority Areas R&D Projects Support Program Grant under the codes of 218K572 and 218K468, titled as "Developing a Mobile Application for Strengthening the Marriage of Married Individuals".